

L'ACOMPANYAMENT DELS ALUMNES NOUINGUTS A L'AULA D'ACOLLIDA

INTRODUCCIÓ

El nombre d'alumnes immigrants va creixent de manera considerable en tots els centres educatius i allò que es presentava fins fa poc com una situació excepcional s'està configurant en l'actualitat com una situació normal. Les respostes educatives han de ser variades per a atendre realment a la diversitat de situacions, com: diferents nivells d'escolaritat, escolarització de diferents sistemes educatius, pautes culturals diverses, situacions socials i econòmiques precàries, models de pautes familiars diverses, etc. Una vegada que els alumnes entren en el centre escolar es troben amb un món completament desconegut per a ells. Primer és la dificultat de la llengua de la que tenen un desconeixement total, els companys, els professors, els espais... Un llenguatge i uns codis completament diferents als seus.

Els alumnes nouvinguts necessiten molt afecte i apropament afectiu. Generalment l'immigració no es fa per gust. Han deixat enrera el seu país, els seus costums, familiars, amics, veïns, etc. Però també hi han deixat l'estabilitat, la seguretat, la rutina i la tranquil·litat. Són alumnes que necessiten molta dedicació i sobre tot, molt d'afecte, que serà l'eina més afectiva per trencar barreres culturals. La família pot haver decidit d'emprendre un viatge per millorar la seva situació i els nois/es moltes de les vegades han quedat en el seu país d'origen amb els avis, amb els quals han format un nucli que es desfà quan al cap d'un temps els pares, en la reagrupació familiar, tornen a tenir els seus fills al seu càrrec. Aquí hi ha un altre element que fa que a més de tot el desconeixement del seu voltant, també es trobin amb la seva pròpia família com una desconeguda més, perquè han pogut passar anys sense que es vegin o només es vegin en períodes de vacances; o sigui que a més han de començar a establir unes noves relacions familiars.

CONTEXT

Ens situem en un institut del Baix Llobregat, l'IES Olorda, centre educatiu de secundària i batxillerat diürn i nocturn. Un centre dues/tres línies amb desdoblaments, format per uns 485 alumnes i 50 professors/es. El nivell sociocultural i econòmic de les famílies és mig-baix i la major part d'aquestes famílies, la seva llengua de comunicació és el castellà.

Els alumnes nouvinguts representen un 15% aproximadament dels alumnes; la majoria són sud-americans de països com: Perú, Equador, Bolívia, Argentina, etc, del Marroc, Xina i països de l'Est d'Europa.

L'AULA D'ACOLLIDA

La línia d'actuació a l'aula d'acollida amb l'alumnat nouvingut tindrà en compte aquests tres moments essencials de la pràctica educativa:

1. En l'elaboració de les programacions i metodologia a aplicar.
2. A l'hora de treballar amb l'alumnat nouvingut.

3. En fer la tasca de l'avaluació de l'alumnat i la nostra pràctica docent, a través dels respectius portfolis.

1. En l'elaboració de les programacions i metodologia a aplicar.

Aula d'acollida entesa com un espai dins del propi centre educatiu (l'institut), **intermedi, obert, intensiu i flexible.**

Intermedi perquè prepara l'alumnat per participar de l'aula ordinària, immers ja en el centre que l'acull.

Obert perquè no hi romandrà totes les hores de la jornada lectiva, sinó que segons les seves possibilitats participará d'alguns àmbits com podrien ser la tutoria, o algunes matèries,...

Intensiu en el sentit de tractar-se d'una intervenció ràpida per accelerar el seu procés d'adquisició de la competència comunicativa i d'uns aprenentatges bàsics de llengua i entorn que facilitin la seva incorporació i evitin el seu aïllament i marginació.

Flexible perquè s'adapta al procés d'aprenentatge de cada alumne, procurant una introducció gradual a la resta d'hores de classe, i permetent uns itineraris formatius personalitzats en funció dels interessos i capacitats de l'alumne.

Els alumnes nouvinguts han de fer una acceleració dels aprenentatges a través de diferents metodologies, com la personalització dels seus aprenentatges o com el treball cooperatiu a l'aula. Tots són diferents però que en l'ensenyament en l'atenció a la diversitat hem de tenir estratègies per a la igualtat

És molt important l'origen i la història particular de cada alumne per poder tractar la diversitat a l'aula, perquè cada alumne té unes motivacions, uns valors, uns interessos, uns coneixements previs i unes experiències que relacionat amb la cultura de procedència i el context familiar i social en el que cada alumne creixi farà que tingui un desenvolupament o un altre.

Per tal que la metodologia emprada sigui eficaç hem utilitzat els següents principis:

Globalització : a l'alumne se li presenta la realitat de manera global.

Interdisciplinarietat: es fomenta el treball de manera interdisciplinària entre els diferents professionals.

Activitat : fomentar l'aprenentatge significatiu a partir de la pròpia activitat de l'alumne.

Individualització: S'adapta a les possibilitats i característiques dels alumnes.

Socialització: Cooperació i treball en grup.

Contextualització i funcionalitat. Aplicació dels aprenentatges a l'entorn proper mitjançant activitats de dintre i fora del centre.

Cal dir que la metodologia es centra en diferents centres d'interès, projectes col·laboratius interdisciplinàries on s'aplica la teoria de les Intel·ligències Múltiples de H. Gardner. A més a més hem de:

Proporcionar a aquests alumnes d'incorporació tardana al sistema educatiu català, que desconeix aquesta llengua, els mitjans necessaris per assegurar una bona integració a tots els nivells: socials, acadèmics, emocionals...

Fomentar en l'alumnat actituds positives vers la llengua i la cultura catalana, tot respectant les diversitats culturals i lingüístiques de totes les cultures.

Promoure la participació en activitats que fomentin l'ús de la llengua i la integració a la cultura catalana.

2. A l'hora de treballar amb l'alumnat nouvingut.

A l'hora d'actuar emocionalment amb aquest alumnat nouvingut ens hem de fixar de quina manera ens agradaria que ens tractessin a nosaltres. Hauríem de ser al màxim

d'empàtics i posar-nos en el seu lloc, per així establir unes relacions cordials amb ells i el màxim d'afectius com per a orientar-los de la millor manera possible en cada moment, ajudant-los quan ho necessitin.

Actuacions del tutor a l'aula d'acollida:

1. Designar a un company/a acollidor/a (company/a tutor/a) que ajudi a l'integració de l'alumne nouvingut i la faciliti. Pot ser, entre un alumne autòcton o bé un alumne nouvingut de l'any anterior. Els alumnes immigrants estableixen relacions afectives amb els seus companys/es que els van donant seguretat.
 2. Potenciar davant els altres companys les possibles habilitats i competències que aquest alumne/a tingui, com per exemple habilitats matemàtiques d'un alumne xinès. Punts forts.
 3. Fer un seguiment individual a l'alumne que acaba d'arribar un cop començat el curs, respecte a les activitats a realitzar a l'aula amb la resta de companys.
 4. Donar informació molt clara sobre les sortides, procurant que sàpiga que estan lligades al treball de l'aula.
 5. Reflexionar a l'aula sobre els progressos assolits pels alumnes, i possibles dificultats que s'hauran d'anar superant, mitjançant el portfoli de l'alumne.
 6. Donar orientacions a alguns alumnes per poder alhora, donar ajuts a la resta dels seus companys/es.
 7. Plantejar estratègies que comportin la col·laboració de tots els alumnes: WebQuest.
 8. Donar algun càrrec fàcil a l'alumne nouvingut, com repartir fulls, regar les plantes.
- El/la tutor/a d'acollida ha de facilitar la incorporació al centre, d'aquests alumnes, ha de poder anticipar i resoldre dubtes o problemes i de servir de referent continuat, durant el període que sigui convenient.

3. En fer la tasca de l'avaluació de l'alumnat i de la nostra pràctica docent, a través dels respectius portfolis.

El portfoli és una modalitat d'avaluació, i la seva utilització permet al professor i a l'alumne seguir l'evolució del procés d'aprenentatge, de tal manera que poden introduir-se canvis durant aquest procés.

És una col·lecció d'informació acadèmica i personal que té com a objectiu documentar el propi procés d'aprenentatge i mostrar evidències de les competències desenvolupades. És una recopilació dels treballs acadèmics realitzats acompanyada de reflexions personals sobre els mateixos.

Aquesta reflexió permet expressar les idees respecte de com s'ha de portat a terme el propi procés d'aprenentatge (els encerts, les capacitats desenvolupades, l'aprenentatge valorat, les dificultats trobades, els reptes i els projectes que sorgeixen a partir d'elles...)

Engel (1990) ens diu que aquest tipus d'avaluació es fixa més en els èxits que no en els fracassos, ajudant a desenvolupar l'autoestima.

Towler i Broadfood (1992) expressen que les experiències permeten als alumnes obtenir habilitats d'autoavaluació, a la vegada milloren la comunicació de les seves avaluacions cap als altres.

LES ACTITUDS A L'AULA D'ACOLLIDA

L'aspecte més important i prioritari és el vincle afectiu que les persones nouvingudes, en aquest cas els adolescents, estableixen amb la societat d'acollida. Només cal observar

la mirada dels alumnes que acaben d'arribar per comprovar l'ajut que demanen. Per això és tan important i fonamental l'actitud de les persones que acullen a aquests nois/es. Ens podem imaginar les vivències d'aquests alumnes quan es troben en un lloc desconegut, llengües diferents, persones i companys diferents, fins i tot, rebuts amb hostilitat. I, a més a més, la tensió que provoca el fet migratori: l'abandonament de la seva gent, part de la família, dels seus costums, del seu país.

Hem de tenir en compte els diferents àmbits d'actuació:

L'alumne: el podem ajudar:

1. Obrint portes a la comunicació: intentant sempre que es pugui explicar l'alumne.
2. Escoltant més que no pas parlant: és necessari que expliquin.
3. Oferir ajuts concrets sempre que ho necessitin.
4. Parlar conjuntament de les seves experiències de dol.
5. Establir petits contactes físics adequats: tocar el braç, donar un copet a l'espatlla.
6. Ser pacient a l'hora d'escoltar.

La família:

El primer contacte amb la família ha de ser acollidor. Les famílies responen millor a les nostres demandes si els hem sabut comunicar de manera entenedora qui som, què fem i què n'esperem. També és important saber rebre i recollir aquelles dades significatives que la família ens volen comunicar. Aquesta informació ens ajudarà a entendre la singularitat i realitat de cada alumne. La relació entre la família i el centre ha de ser molt fluida per així aconseguir una bona col·laboració i ajuts per part de tothom.

CONCLUSIONS

Només si ens posem al lloc de l'alumnat nouvingut i dels seus familiars podem entendre la seva desorientació i la importància de la nostra ajuda per transformar-la en seguretat. Una seguretat necessària perquè aquest alumne/a es pugui relacionar i interactuar, és a dir, aprendre. Cada vegada que arriba un noia/a en el centre, es posa en marxa una sèrie d'accions amb l'objectiu de facilitar aquest procés de coneixement del nou medi. Com poden ser el passament de proves als alumnes per conèixer el grau d'aprenentatge curricular. Se'ls faciliten materials específics adaptats a les seves necessitats. S'organitzen activitats i jocs de tutoria que facilitin la interacció amb el grup. Es prepara al grup per rebre al nou alumne/a: treball amb el mapa sobre el lloc d'on bé, la llengua... I sobre tot es tria un company/a (tutor/a) que li farà de guia durant les primeres setmanes per anar-se familiaritzant amb l'entorn. Es realitzen entrevistes amb la família a la qual se la informa dels serveis de l'escola i del barri amb els que pot comptar. Però el més important serà l'afectivitat i l'acompanyament rebut per part del professor/a tutor/a de l'aula d'acollida.

Considerar la diversitat com a normalitat i que la diversitat ens ha de comportar una flexibilitat, una adaptació curricular i organitzativa, i un seguiment educatiu individualitzat i per això, calen recursos humans i materials per poder dur a terme aquesta tasca educativa.

ANNEX 1: PPT: AULA D'ACOLLIDA

ANNEX 2: DVD: TREBALLANT A L'AULA D'ACOLLIDA